

COMUNICATO n. 468 del 25/02/2026

Ka Tria dar Earst redjonàl Tage vor ladinar, möknar un zimbar

Guglielmi: “ma billse nèt vairn sèlbart, ma bizzan ber ma sait un bo ma bill gian vor ladinar, möknar un zimbar”

[Cimbro] 'Z iztase gehaltet atz 24 von hornung ka Tria dar Earst redjonàl Tage von zungmindarhaitn, geböllt von redjonàl asesór Luca Guglielmi un hergerichtet vodar autonome Redjong Trentino-Südtiról. Dar Tage hatt gelekk pittnàndar istituzionen, vortretar von kulturinstitut, ekspèrte un laüt vo spòrt boda hãm geredet übar daz sèll bosa soìn haüt un baz da bartn soìn in di djar boda khemmen di ladinar, di möknar un di zimbar kamòuschaftn.

'Z zil vo disan Earstn redjonàl Tage vor di zungmindarhaitn – hatta khött dar asesór Guglielmi – iz nèt daz sèll zo vairase sèlbart ma daz sèll zo darkhenna un zo geba vèrt in an sistèm, boda, siànka azta da gantz bèlt geat nã in gelaichege bege un allz bèslt hërta bahémmegar in disa ünsar zait, iz gelänk zo schütza un zo darhalta an gantz bichtegen kulturàl un linguistik schatz”.

“Disar Tage – izta gantz vürsnen zo khöda dar asesór Guglielmi – bill machan bizzan alln in pürger vodar Redjong Trentino-Südtiról in groaz linguistik schatz von ladinar, möknar un zimbar un von groaz vèrt boda dise realtèt hãm vor alla da ünsar redjong”.

Schaugante zuar in djar boda bartn khemmen, dar asesór hatt gezoaget an hoatarn bege: “di zungmindarhaitn mochan soìn guat zo lega panàndar zboa grüntliche noat: schützan un vornaügarn. Ma mocht schützan ombrómm ma mocht darkhennen ke di zungmindarhaitn soìn uantze, vornaügarn, anvétze, billz soìn gemuant vennen un vürvüarn näüge, djüste un guate linguistik politike. In dise lestn djar dise politike soìn gelänk zo macha rivan atz bichtege risultate, boda gem rècht in sèlln laüt boda alle tage arbatn zo schütza un vürzovüara üsarne drai zungmindarhaitn”.

Dar bilantz von tage iz guat: “Bar mang khön ke üsarne linguistik kamòuschaftn soìn no gesunt un schaugung zuar in djar boda khemmen pitt groaza pegaistarung, pitt soìn starchan burtzan ma in da gelaichege zait guat zo vornaügrase o”.

Nidar nã dar istituzionàl rede, dar tage hatt geopfart an bichtegen platz in laüt von zungmindarhaitn zo reda in fra de se un pinn istituzionen. “Disar iz nèt an momént bomase vairt sèlbart – hatta khött di **Sabrina Rasom**, dirèktören von ladinar kulturinstitut Majon di Fascegn – ma 'z iz a konkrètegar noat zo konfrontarase zbisnen in zungmindarhaitn boda lem in di lentar vodar Provìntz un vodar Redjong. 'Z iz an okasiong zo vorstiana bele tritt ma hatt zo macha, bia zo macha varlèrn pezzar di gesetz boda schützan di mindarhaitn – gesetz boda soìn tra in pestn boz gitt zo schütza di zungmindarhaitn – un zo reda garade pitt Redjong un Provìntz, zoa azta lentar un kulturinstitut mangse konfrontàrn aftaz sèll boda iz mængl haüt, un bazta bart soìn mængl in di djar boda khemmen”.

Übar dar vornaügarung iztase agehaltet di **Claudia Marchesoni**, dirèktören von möknar Kulturinstitut. “Vornaügarn iz grüntlich, ombrómm pensàrn lai hërta ke ma sait asó bravat an lestn geatz zo geriva ke ma

steat vest un geat nemear vürsnen. Vor ünsar kamòuschaft di zuarkhemmane iz mittarbatn pitt åndre taütsche zungmindarhaitn: relatziongen un prodjèkte gemacht pittnåndar gem zuar zo sterchra in vèrt un z'soina mearar stoltz vo sèll boma sait, un helft o darzuar auzohalta un zo nütza di zung alle tage”.

Vor bazta ågeat dar zimbar kamòuschaft, hatta khött dar dirèktor von Kulturinstitut Lusérn **Willy Nicolussi Paolaz**, di gesetz bodada soin haüt soin sa genumma zo maga arbatn garècht: “Schützan un vornaügarn mocht però gian durch djüste politike boda, übarhaup, haltn kunt von djungen djeneratziongen. Ma mochtze untarleng vor di schual, di media, zo didjitalizara un zo helva dar arbat boda machan di musee, dise sachandarn boda innvången garade di djungen gem zuar in da gelaichege zait zo schütza di zung un zo gebanar vèrt saiz zuar in fremmegen, saiz zuar dar schual.

In okasiong vo disan Tage, sin atz viare von lentz in di vorsaal von redjonål setz bartma mang seng an auzlegom vo kunst arbatn un traditzionål kostümm von ladinar, möknar un zimbar lentar, an oportunitét zo macha khennen pezzar in pürgar di raiche von stòregen zungmindarhaitn vodar provìntz.

Pildar, interviste un foto von prèss Amt:

https://drive.google.com/drive/folders/1UsJ36C5LgV_zsm_vOsAss81EX42h3xO4?usp=sharing

Übarsetzt von Schaltarle vor di zung von Toalkamou vodar Zimbar Hoachebene

Willy Nicolussi Paolaz

<https://www.youtube.com/watch?v=kxe5F9wgK7A>

(cdt)